

Dnr 21ks45
2021-03-02

Martin Svaleryd
Telefon 026-17 81 08
martin.svaleryd@gavle.se

God ekonomisk hushållning, riktlinjer för Resultatutjämningsreserv (RUR)

Bakgrund

Kommunallagen stadgar dels att kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer dels att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller landstinget. Om kommunen eller landstinget har inrättat en resultatutjämningsreserv ska riktlinjerna även omfatta hanteringen av den.

God ekonomisk hushållning

Hållbar utveckling är ett viktigt begrepp för Gävle kommuns långsiktiga planering. Social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet är lika viktiga och ömsesidigt beroende av varandra. God ekonomisk hushållning är en viktig del i den hållbara utvecklingen.

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och längre tidsperspektiv. Det förutsätter ett långsiktigt tänkande. För att säkerställa det, krävs att varje generation står för de kostnader de ger upphov till. I annat fall kommer morgondagens medborgare att få betala, inte bara för den verksamhet de själva konsumerar, utan även för tidigare generationers överkonsumtion.

Gävle kommun ska, som ansvarig för förvaltningen av medborgarnas skattepengar, sträva efter att dessa används kostnadseffektivt och ändamålsenligt. De ekonomiska medlen utgör en restriktion för verksamhetens omfattning. Mål och riktlinjer för verksamheten ska bidra till att resurserna i verksamheten används till rätt saker och att de används på ett effektivt sätt.

Finansiella mål och riktlinjer

Kommunens finansiella mål ska säkerställa en långsiktig hushållning av skattemedel och andra intäkter. (Kommunplan 2021)

Finansiella mål fastställs på kort- och lång sikt.

Kortsiktiga finansiella mål:

Finansiella mål för budgetåret formuleras inom ramen för Gävle kommuns årliga budgetprocess.

Långsiktiga finansiella mål:

Genom att fastställa långsiktiga finansiella mål blir de styrande för vad kommunen långsiktigt vill uppnå ifråga om förmögenhetsutveckling, vad den löpande verksamheten kan kosta, vilka resultatnivåer som krävs, investeringsverksamhetens omfattning och finansiering.

Följande finansiella mål för god ekonomisk hushållning är fastställda i samband med beslut om Kommunplan med årsbudget 2021 och utblick 2022–2024

- Resultatet ska långsiktigt uppgå till minst 1 procent av skatteintäkterna.

Målet avser ett snitt senast åtta åren. Möjliggör för planering av och utfall årsvis som är högre och lägre. Resultatmålet avser resultat exklusive reavinster och exploateringsresultat.

- Kommunkoncernen har en långsiktig tillväxt i balans.

Målet är definierat som bibehållen soliditet i koncernen, med en utgångspunkt på 32%

- Skattefinansierade investeringar har långsiktigt en hög självfinansieringsgrad.

Målet är definierat som 100% självfinansiering av kommunens investeringar och 67 % av investeringar inklusive skattefinansierade investeringar inom GFAB och ABG, över en åtta -årsperiod

Resultatutjämningsreserv – RUR

Kommunallagen stadgar att kommuner och landsting kan bygga upp en resultatutjämningsreserv. Reserven gör det möjligt att avsätta en del av ett överskott i goda tider och sedan använda medlen för att täcka underskott som uppstår på grund av en svag utveckling av skatteunderlaget. Genom en sådan reserv kan det balansmässiga resultatet justeras/utjämnas mellan olika år. Syftet är att kunna möta konjunkturvariationer för att nå jämnare villkor för de verksamheter kommunen bedriver. Kommunfullmäktige beslutar om inrättande av RUR och fastställer riktlinjer för hanteringen av den. Kommunfullmäktige beslutar också om avsättning till och användande av medel ur RUR.

Hantering av resultatutjämningsreserv

Syftet med en resultatutjämningsreserv (RUR) är att ge en möjlighet för kommuner att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Syftet med RUR är alltså att kunna bygga upp en reserv under goda tider för att senare, under vissa omständigheter, kunna utnyttja denna när till exempel skatteunderlagsutvecklingen är svag. RUR är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteunderlaget över konjunkturcykeln för att skapa större stabilitet för verksamheterna. RUR ska därigenom vara ett sätt att kunna arbeta med mer långsiktiga mål än balanskravets fokus på ett kalenderår i taget. RUR ger kommunen möjligheter att reservera medel i RUR för att kunna täcka underskott vid ett senare tillfälle. På samma sätt som övrig lagstiftning om God ekonomisk hushållning kommer hanteringen av resultatutjämningsreserven endast att kunna underkastas en begränsad laglighetsprövning

- Reservering i resultatutjämningsreserv får göras med sammanlagt högst det belopp som är möjligt att reservera enligt kommunallagen.

Avsättning och användande av medel ur RUR sker i en balanskravsutredning vid sidan om resultaträkningen. I balansräkningen ska RUR synliggöras som en delpost till det egna kapitalet, men posten är inte resultatpåverkande.

Lokal (Gävle kommuns) riktlinje för hantering resultatutjämningsreserv

Möjligheterna att reservera och disponera medel i en resultatutjämningsreserv är en hantering som sker i en balanskravsutredning i förvaltningsberättelsen. Dessa poster ska alltså inte ingå i en resultaträkning. I balansräkningen ska en resultatutjämningsreserv synliggöras

som en därav-post till det egna kapitalet, men posten blir alltså inte resultatpåverkande.

Avsättning av medel till RUR

Avsättning kan göras då resultatet så medger enligt kommunallagens regler.

- Beslut om planerad avsättning till RUR fattas av kommunfullmäktige i samband med beslut om Kommunplan med årsbudget och utblick.
- Kommunfullmäktige fastställer i samband med årsredovisningen om reservering till resultatutjämningsreserven ska ske, även vilket belopp som ska reserveras.
- Det belopp som högst får avsättas till resultatutjämningsreserven är det lägsta av antingen
 - den del av årets resultat som överstiger en procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag eller
 - den del av årets resultat som efter balanskravsjusteringar överstiger en procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag
- Om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, får det resultat som överstiger 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag avsättas.

Användning av medel från RUR

Uttag ur resultatutjämningsreserven får användas för att utjämna intäkter under en konjunkturcykel. Reserverna är tänkta att kunna användas när det är lågkonjunktur och utvecklingen av skatteunderlaget är ogynnsamt. Medlen kan användas i samband med budgetarbetet för kommande år men även under löpande år, då stora svängningar sker i ekonomin på grund av konjunkturläget.

Medel från RUR kan användas om två kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag för riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enl. SKR:s beräkningar)
- Balanskravsresultatet (Årets resultat efter balanskravsjusteringar) är negativt

Medel från RUR får i så fall användas för att nå upp till ett nollresultat. Det vill säga så mycket som krävs för att balanskravsresultatet ska

komma upp till noll. Detta gäller såväl i budgeten som i årsredovisningen. Reservering och uttag ur resultatutjämningsreserven redovisas som en not till eget kapital i balansräkningen och påverkar inte kommunens resultat.

- Kommunstyrelsen lämnar förslag till Kommunfullmäktige avseende användning av resultatutjämningsreserven
- Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas av kommunfullmäktige i samband med Kommunplan med årsbudget och utblick
- I samband med årsredovisningen fastställer Kommunfullmäktige eventuell användning av medel.
- Uttaget per år får högst vara så stort att kommunen når den genomsnittliga skatteutvecklingen under de senaste tio åren. Det innebär att maximalt uttag som kan budgeteras/användas för respektive år motsvarar den negativ differensen * Skatteintäkter och generella statsbidrag. Räkneexempel: En differens på -1,0 motsvarar 1 procent av skatter och generella statsbidrag cirka 60 mnkr,
(0,01* 6 000 mnkr = 60 mnkr).

Resultatutjämningsreservens storlek

Resultatutjämningsreservens storlek maximeras till 10 procent av skatter och generella statsbidrag. Därmed kan Gävle kommun redovisa ekonomiska överskott som säkrar verksamhetens volym även vid tider när skatteunderlaget utvecklas långsammare än tidigare. Att reglera avsättningen till maximalt motsvarande 10% av skatter och generella statsbidrag motiveras av att ytterligare reserver sannolikt inte kan utnyttjas utan att bryta mot Gävle kommuns övergripande finansiella mål.

Martin Svaleryd
Ekonomidirektör